

JESIEŃ ŚREDNIOWIECZA

ELŻBIETA
PAPROCKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Jesień średniowiecza

Klasa/czas trwania:

I/90 minut

Cele

Uczeń:

- wymienia przejawy kryzysu w różnych dziedzinach i łączy je przyczynowo-skutkowo.

Metody/techniki/formy pracy:

- mapa mentalna.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik;
- źródła.

Opis przebiegu lekcji:

1. Nauczyciel wyjaśnia temat nawiązujący do tytułu książki J. Huizinga oraz przedstawia cel lekcji, którym jest wykazanie, że XIV–XV w. to epoka kryzysu w Europie w różnych dziedzinach. Następnie dzieli klasę na grupy i przydziela zadania. Uczniowie pracują, korzystając z podręczników oraz źródeł przekazanych przez nauczyciela.

Grupa I

Wyjaśnijcie, czym była epidemia czarnej śmierci, kiedy nastąpiła i jakie konsekwencje spowodowała. Uzupełnijcie na arkuszu fragment mapy mentalnej zatytułowany „czarna śmierć”. Źródło: <https://pl.khanacademy.org/humanities/renaissance-reformation/late-gothic-italy/beginners-guide-late-gothic/a/the-black-death>.

Grupa II

Wyjaśnijcie przyczyny, przebieg i skutki wojny stuletniej pomiędzy Anglią a Francją. Wykonajcie zadania związane ze źródłami. Uzupełnijcie na arkuszu fragment mapy mentalnej zatytułowany „wojna stuletnia” zad.19 i 20 http://www.historia.azv.pl/arkusze-maturalne/arkusz_maturalny_z_historii_2008_matura_probna_poziom_rozszerzony.pdf.

Grupa III

Wyjaśnijcie, co oznaczają pojęcia „niewola awiniońska”, „schizma zachodnia”. Uzupełnijcie na arkuszu fragment mapy mentalnej zatytułowany „kryzys kościoła”.

Grupa IV

Na podstawie informacji z podręcznika przygotujcie wystąpienie, w którym wyjaśnicie przyczyny i przebieg wystąpień Anglii i Francji XIV–XV w. Uzupełnijcie na arkuszu fragment mapy mentalnej zatytułowany „kryzys społeczny”.

Zadanie 18: http://www.historia.azv.pl/arkusze-maturalne/arkusz_maturalny_z_historii_2008_matura_probna_poziom_rozszerzony.pdf.

Grupa V

Na podstawie informacji z podręcznika oraz źródła przygotujcie wystąpienie dotyczące nowych ruchów religijnych: poglądów Johna Wiklefa i husytyzmu oraz wzrostu nietolerancji wyznaniowej wobec Żydów. Uzupełnijcie na arkuszu fragment mapy mentalnej zatytułowany „kryzys religijny”. Źródła: https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarna_%C5%9Bmier%C4%87#/media/File:Burning_Jews.jpg.

M. Sobańska-Bonadruk, *Wiek V–XV...*, s. 303 (o doktrynie waldensów).

Grupa VI

Na podstawie informacji z podręcznika oraz źródła przygotujcie wystąpienie dotyczące kryzysu władzy cesarskiej w Niemczech w XIII–XIV w. Jakie rody rywalizowały o koronę cesarską. Jakie postanowienia zawierała Złota Bulla? Uzupełnijcie na arkuszu fragment mapy mentalnej zatytułowany „kryzys władzy cesarskiej”. Fragment tekstu złotej bulli tekst G: <http://bi.gazeta.pl/im/7/2931/m2931797.pdf>.

Po opracowaniu zagadnień (czas 15 minut) uczniowie przedstawiają efekty pracy grup.

2. Po uzupełnieniu całości mapy mentalnej nauczyciel pyta uczniów, jakie zależności zachodzą pomiędzy poszczególnymi elementami mapy. Metodą rozmowy nauczającej uczniowie wskazują zależności pomiędzy poszczególnymi dziedzinami i formułują wnioski, np. kryzys władzy cesarskiej i kryzys kościoła to upadek autorytetu dwóch władz uniwersalnych w średniowieczu. Nauczyciel podsumowuje aktywność uczniów na lekcji.

Komentarz metodyczny

Mapa mentalna to metoda porządkująca wiedzę uczniów, pozwala również podzielić pracę w grupach i różnicować poziom trudności wykonywanych zadań. Grupa I to uczniowie z SPE, którzy mają trudności z czytaniem dużej ilości tekstu (w przypadku osób niedowidzących nauczyciel może odpowiednio powiększyć materiały źródłowe).